

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PART HIVATALOS KOZLÖNYE.

Helyben.		Vidékre küldve:	
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 16 kor. — fill.		
Fél évre . . . 5 . . . —	Fél évre . . . 8 . . . —		
Negyed évre . . . 2 . . . 50.	Negyed évre . . . 4 . . . —		
Egy óra —	Egy óra 1 . . . 70 .		
Egyesszám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **Hj. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

A városi tisztújítás előtt.

Már csak rövid hetek, napok választják el Debreczen polgárait a város életében oly nevezetes és jelentőség-teljes naptól, a városi általános tisztújítás napjától.

A régi sáfárokkal szemben e napon itélkezik a polgárság képviselő testülete további bizalommal érdemesítvén a hű sáfárt, bizalmatlanságát éreztetvén az érdemtelennel. Szomorú, hogy a garázda rendszer érdekei következtében számos konkoly keveredett a tisztabuza közzé és sokan megérték a rostálásra.

A debreczeni polgárság józansága biztosíték arra, hogy méltányos és igazságos lesz ez a rostálás, de viszont a kirostált anyag helyett gondoskodni kell új, egészséges és tiszta vetőmagvakról, melyek a városi közigazgatás barázdáiba vettvén, kell, hogy a városi élet mezőjén éltető maggal áldott szép kalászokat hozzanak. Mert legfőbb ideje, hogy a városi közigazgatás ösztövére s pusztult évei után a becsületes munkában és sikerekben, virágokban és gyümölcsökben gazdag bibliabeli kövér esztendők derüljenek e város polgáira, kik a szomorú elvek és rendszer miatt kénytelenek voltak az erőpusztítás, teher szaporítás helyéül tekinteni azt a patikadrága áron toldozott-foltozott régi jó városházát.

E közelgő városi tisztújítás napja előtt pártunknak is zászlót kell bontani, a mely párt a polgárság legtörzsökösebb, legszamosabb elemeit egyesíti magában és eszményül tüzte ki a független polgár erő gyarapítását. E párt, de általában a polgárság létérdekeinek a mérlegelése kell hogy elnémitson most minden személyi érdeket és torzsalkodást, mert a kibontott zászlót a választási küzdelmek alatt csakis közérővel és egyetértéssel vihetjük diadalra. Eltölgulatlanul, a polgárság javát tekintve kell e harczt megvívni és a város kormányzás letéményeseit az érdemelt bizalom szerint választani, mert az anyagi és erkölcsi romok fölött az újraépítés és a tisztogatás hatalmas feladata várakozik városunk jövő kormányosaira.

Azért tehát a városát szerető minden független polgárnak — és Debreczenben ki nem volna az! — örvideni kell, hogy a polgármesteri szék betöltésénél oly jelölt mellett bonthatunk zászlót, kinek élete és működése nyitott könyv mindnyájunk előtt.

Kovács József köztörvényhatósági bizottsági tagnak, egyébként függetlenségi pártunk elnökének életkönyvébe a polgári erényeknek és érdemeknek oly tömör igéi vannak írva, melyek előtt a polgárság nagyobb zöme, büszkén mondhatjuk: felekezeti, sőt pártkülömbőség nélkül őszinte előismeréssel

hajol meg, mint olyan előtt, mint a ki teljesen méltó a polgárság bizodal-mára, de a közéletben küzdött sikeres, önzetlen tevékeny esztendők évtizedei után a halára is.

E bizodalom, e hála most nyilvánul meg, midőn a debreczeni közigazgatás és közélet vezető helyére, a diszes és nagyfontosságú polgárnagyi székbe ezen puritán polgárférfiut jelöli. Ugyanis most már zászlót bontva jelenthetjük, hogy sikerült Kovács Józsefet megnyerni a polgárnagyi jelöltség elfogadására. Tehetsége és jelleme, multja és jelenje, a küzdelmek között töltött évtizedek, hivatottá teszik őt a polgárság azon megilsztelő nagy és szép bizodal-mára, a mely most párt és felekezeti különbség nélkül oly nagy mértékben nyilvánult meg iránta, hogy ő a felajánlott diszes és terhes tisztség elfogadása elől nem térhetett ki és nem is tért ki. Most tehát a polgárságon áll, hogy a kibontott zászlót diadalra vigye. És diadalra is viszik, mert a Kovács József polgárnagysága mellett nemcsak a független párt tömörül teljes erejével, de a debreczeni polgárság minden felsőbb hatalmi nyomástól befolyásolhatatlan független elemei s városi képviselői párt és felekezeti különbség nélkül.

Szép és diadalmas harczt fogunk megvívni. Mert miként a polgárnagyi

Mi az „erő“ ?

Mi az erő, tudjátok-e ?
 Találjátok hát ki !
 Az-e, a mely orkánokat
 Képes zabolázni ?

Avagy az-e, mely az égen
 Csillaggal lapdázik
 És megrázza a vén földnek
 Sziklaczikornyait ?

Avagy pedig az e, a mely
 Az üstököst fujja,
 A mely repül oly sebesen,
 Mint a kilőtt bomba ?

Avagy az-e, mely a mélyből
 Tüzes hamut szór ki,
 És a kemény sziklát érczet
 Apróra megőrli ?

Vagy pedig az-e, a mely
 Világokat rombol,
 Pusztulásról, elmulásról
 Sikoltozik folyton ?

Avagy az-e, mely a égből
 A villámot szórja,
 Vagy pediglen mely az embert
 A villamtól óvja ?

Avagy pedig az-e, a mely
 Tengereken bődül,
 Ezer éves fakat tép ki
 Sziklakemény földből ?

Vagy a rozsdá maró foga,
 Mely az aczelt rágja,
 Rabbilincset koronákat
 Enyésztt a mulásba ?

Avagy mi hát, az az „erő,
 Tán idők hullama ?
 Melyen a mult és jövőndő
 Bohó tánczat járja ? !

Nem ez, nem az ; magasztosabb !
 Nincsen ennek párja ;
 Kicsi helyre : szívbe oltá
 Az egek királya !

„Önézetnek“ nevezik ezt, —
 Betölti a lelket ; —

Az ereje büvöletes,
 Világokat renget ;

Égi szóra — intelemre
 Millió karja támad,
 Pozdorjává zúzza össze
 A zsarnoki gátat !

A haragja rettenetes —
 Ha a hazát bántják,
 Felrúgná a zsarnokoknak
 Vervirágos trónját !

De ha lelke meggyult lángját
 Kegyelettel hintik :
 Oda adja — mint a tenger —
 Minden igazgyöngyit !

Avagy pedig tengerré vál,
 A vére hullása
 S benne terem a hűségnek
 Legszebbik virága !

(Budapest.)

Lakatos Károly.

állásnál, úgy a más betöltendő állásoknál is a közbizalom, a közérdek érdemes letéteményeseiért bontunk zászlót, mely egyszersmind az elveknek is dicső zászlója. Csoportosuljatok tehát körébe, szervezzétek a sereget. A vezérnek neve már a zászlóra van írva. Debreczen szabad királyi város független polgárságának párt és felekezeti különbség nélkül óhajtott jövődöbéli polgármestere, Kovács József polgármester jelölt éljen!

A „hetedik“ tanácsnok.

Erősen fúj a tisztujítás szele, föl is korbácsolja a szenvedélyeket. Ma még a kulisszák mögött játszanak a kedves jelenetek. A nagy nyilvánosság előtt csupán a „hetedik“ (rémületes terminológiával „kultur“ nak nevezett) tanácsnoki állás betöltésének a kérdése forog.

Ezt a kérdést azonban a nyilvánosság előtt, a fórumon és a sajtóban olyan hangon tárgyalják, a mit én megengedhetőnek nem tartok. Az alkotmányos küzdelem legelső parancsa: tiszteljétek egymás véleményét, tiszteljétek a vélemény szabadságot, véleményéért senkit ne gyanúsítsatok, de ne is sertsetek.

Mint a ki kívül állok a küzdelem tere, a kit tehát a küzdés szenvedélye nem izgat, hadd mondja el erről a kérdésről, sine ira et studio, nyugodt vérrel a magam véleményét én is. Azt gondolom abban mindnyájan egyetértünk, hogy a mikor a város közérdekeről van szó, s annál inkább ha a kérdés finansziális jellegű is, ahhoz a város minden polgára mindenesetben, és még inkább hozzá szólhat akkor, ha a város budgetjének lényeges alkateleme a közsegi adó is, a melyhez minden adófizető polgárnak hozzá kell járulni.

A szervezési bizottság azt mondja: nem kell hetedik tanácsnok. A tanács azt vitatja: hogy kell. A közgyűlés azt mondja, majd később dönt felette. Ugyan melyiknek van igaza? Erre a kérdésre akarok én, — a magam nézőpontja szerint felelni. S a kérdés szükségességi és finansziális szempontból fogom bírálata alá venni. A mi az utóbbit illeti, hallottam az ellenvetést, hogy Debreczen város budgetje deficitjével szemben ennek az állásnak a költsége: csöpp a tengerben. Igaz, de cseppekből áll a tenger is, s ha a városunk felett elviharzott gyászos emlékü kormányzat gyászos eredményeit az adósságok és a deficit tengerét el akarjuk tüntetni, akkor nem csupán a jövődelem fokozásra, de azokra a megtakarításokra is kell gondolni, legyenek azok egyenként bár kicsinyek, a melyek a közérdek érintése nélkül eszközölhetők. Kicsinyelni semmit sem szabad.

A mi az elsőt a szükségességi szempontot illeti, hallottam egy sokat mondani latszó érvet: „Debreczenben az iskolák városában erkölcsi lehetetlenség a kultur tanácsosi állást megszüntetni.“ Ugy van. Debreczen az iskolák városa. Budapest után első az országban. A hogy Szeged — az

ország második városa — irigykedve tekint reá. Az alsó, közép és felső iskoláknak egész legióját találjuk városunk falai között. Igaz az is, hogy az a közművelődésügyi tanácsnok tevékenysége terének nagyobbik felét a nevelésügy mezején kell, hogy feltalálja.

De kérem szeretettel, a mikor a mi iskoláink nagy számáról szólnának, talán ne felednők el, hogy ugyde ezen tanintézetek között városi alig egy-kettő van. És ne felednők el azt sem, hogy a város „kultur“ tanácsnokának úgy a közép mint a felsőbb tanintézetekben vajmi kevés a keresni valója, s miért? azért mert állami tehát az állam rendelkezésére és szolgáló közsegi s törvényhatósági adminisztratív körébe is tartozó feladat ugyan a nevelés ügy, de csak a népnevelés vagyis az elemi iskoláztatási ügy. Az elemi oktatás kötelező, a közép és felső iskoláztatás nem.

Az is bizonyos szent igaz továbbá, hogy Debreczenben elemi tanintézet is temérdek van, s hogy felferne még majd anyyi is, de ezek az elemi tanintézetek felekezetiek, kivételével a pusztáinkon levő egy pár közsegi iskolának. A felekezeteknek ahhoz, hogy az elemi oktatás ügyét elláthassák törvénybe fektetett jogok van, valamint törvényen alapuló jogok van ahhoz is, hogy ezen átvett állami feladathoz a teljesítési eszközöket az iskoláztatási adó, a tandíj kirováásával és behajtásával megszerezhessék. Az iskola tartási jogot s a vele járó eszközöket megadja a törvény a felekezeteknek, mert az egyháznak az iskola a veteményes kertje, mert a vallás erkölcsi oktatás természetesen pedig nincs sem állam sem társadalom.

Maguk intézven tehát városunkban a felekezetek az oktatás ügyét, a város „kultur“ tanácsosé ezen a téren nagyon kevés tenni valót talál.

De mintha hallanám az ellenvetést, hogy az ám, de városunkban az iskolákat a város bőséges segedelme vagy seged lme is tartja fen. Hát nem egészen így van. Így mondani nem lehet. A vallásfelekezetnek, mint említém, joga van a tanügyet kezébe venni és joga van ehez a szükséges eszközök a hívek megadóztatásával megszerezni. Ha most már nálunk elő áll a város s azt az ajánlatot teszi az egyháznak: „egyház ne adóztatás tanításért hivedet, a kik egyszersmind az én polgaraim, módomban áll, hogy én fizessek helyettük,“ akkor az egyháznak ezen ajánlat elfogadásával nem segedelmet adott, a melynek fejében aztán ingerentiakra nyerne jogot, hanem egyszersmind egyik jövedelmi forrás cseréltetett föl egy másikra, a mely csere — melleleg jegyzem meg — a mint ma a dolgok állanak, a debreczeni ref. egyházunk részére előnyöknek éppen nem mondható.

A teendők legfontosabbikának az iskoláztatási ügyének szempontjából tehát a város „kultur“ tanácsosának teendője parányira zsugorodik össze, s én a ki hosszú évek során állok egyházam szolgálatában s ösmerem e nagy egyház hatalmas tanügyének minden mozzanatát, addig is míg a most vacans kultur tanácsosi szék be volt töltve, sohasem tapasztaltam, hogy elemi oktatásunk elővitelére abból a székéből valamely érdemes tény indult volna ki vagy vi-

tetett volna keresztül. Azt azonban látom, hogy mikor e nagy kálvinista városban a ref. hitfelekezet oktatás ügye, a tanügyi adó helyett cserébe adott városi hozzájárulás fogyatékos volta miatt kétségbe ejtő helyzetbe jutott s a mikor a város képvisellete fölismerve a bajt a kisegitő összeg megszavazásával nem késett ezen legfontosabb érdekének a tanügynek segítségére jönni, akkor éppen a volt „kulturtanácsnok“ az, a ki a helyzet magaslatán álló határozatot felebezéssel támadja meg, s eszközli ki felebezéssel a kormánytól a határozattól a jóváhagyás megtagadását. Nos hát ezt hamarabb el lehetett volna várni bárkitől, mint éppen a volt „kulturtanácsnoktól“, kit városunk tanügye ezen visszazoritásáért súlyos felelősség terhe nyom.

Igen ő rajta fekszik ez a felelősség Isten és világ előtt, mert nem lehet azt azzal sem elharítani, de még csak könnyíteni sem, hogy hiszen a megtagadó határozat a kormánynak a ténye, mert tudjuk a kormányt elhatározásaiban az információk irányítják, s az információért az informáló felelős.

Kissé eltértem tárgyaitól, eltérített a felekezeti ügybuzgóság. Visszatérek. És sietek kijelenteni, hogy fejtegetésem célja és konkluziója távolról sem az, mintha én a közművelődési feladat teljesítését a város tanácsából kiakarnám zárni. — Távolról sem. Csak arra akartam rámutatni, hogy ezek a teendők, a tanítási ügyön kivüliekkel együtt véve is az én ösmeretem szerint korántsem elegendők egy tanácsnoki munkaerőnek a lekötésére.

És most mehetünk s mennünk is kell egy lépéssel tovább. Megkell kérdeznünk, hogy a közművelődési feladat teljesítését a tanács többi tagjai megbírják-e? mert ha nem, akkor még is föl kell állítani azt a hetedik tanácsnoki állást.

Én azonban a kérdésre határozottan „igen“-nel tudok és merek válaszolni. — Mikor ez előtt — gondolom 6 esztendővel — jónak látta az akkori kormányzat a tisztviselői létszám és javadalom felemelésének keresztül forszirozását, a mit követve nyomban a nyakunkba is zudult a közsegi adó, — a város egyik lelkes, eszes, buzgó polgára néhai szikszai Szabó László a határozatot fellebbezéssel támadta meg, s hatalmas, czáfolatot nem tűrő érveléssel mutatta meg, hogy nem a létszám felemelésére, hanem a hivatalos munka órák megtartására van szükség.

De hát azoknak az időknek nekivadult kormányzata alatt, ki az ördög törődött volna az érvekké. — Ha emlékezésem nem csal, a létszám felemelésének a fellebbezésben támadott indoka az, vagy legalább az is volt, hogy a legközelebbi félesztendő alatt mintegy másfélezer ügyszám maradt elintézetlenül, — tehát világos, hogy a tisztviselőlétszám kevés, emelni kell. — Boldogult Szabó László pedig azt mondta a fellebbezésében, hogy a másfélezernyi restancziából nem azt látja világosnak, hogy több munkaerőre, hanem több munkásságra, szorgalomra van szükség, mert ha az akkori létszám a napi 6 órai hivatalos órán át (a mi egy tisztviselő napi működésének a minimális ideje) rendesen dolgozik, annak a restancziának nyoma se marad. Én magam 18

Mihalovits J. gyógyszerháza a „Kigyóhoz“ Debreczen, főtér, a városházzal szemben.

Ajánlja **Harmat arczporát** (pouder), mely készítmény üde színt kölcsönöz az arcznak s nem rontja az arczbőrt. Kitünő illatu, teljesen ártalmatlan volta, valamint finomsága által vetekedik bármilyen arcz vagy rizsporral. Jól tapad s igen jól fed. A Harmat-crème a Harmat szappannal együtt használva az arczbőrt üdévé, széppé teszi s megóvja a megránczosodástól. (Kapható 3 színben: **fehér, rózsás crém színben**) mintadoboz Harmat-pouder ára 50 fillér. Nagy doboz ára 1 kor. és 2 kor. Ajánlja továbbá következő arczporait: **Berlini Felpouder** (3 féle színben) kis doboz ára 40 fillér, nagy doboz ára 1 kor. s 1 kor. 60 fillér. **Velutin Pouder** (3 féle színben) kis doboz 60 fill., nagy doboz 4 kor. (1)

éven át voltam közigazgatási tisztviselő. 1/29 órától 12-ig és délután 2-től 5-ig (esetleg ha úgy hozta a sor 6-ig) dolgoztam. És én mondhatom, hogy ennyi idő alatt rengeteget lehet dolgozni a nélkül, hogy ez megterheltes volna, mert a nap 24 órájából 6 órárt fordítani munkára ugyan nem sok.

Előtte nem kétes, hogy a közművelődési munkakör terhe, minden munka fennakadás és különösebb elterheltes nélkül beosztható a tanács mai erejébe. Az államigazgatásnak két nagy elsőrendű gépezete van. Az igazságszolgáltatás, meg a közigazgatás. Melyik a fontosabb? Kimerne csak egy szóval eldönteni. A köznek, az államnak a községnek érdekeken fontosabb az utóbbi, az egyesnek, a polgárok millióinak, mindnyájunknak érdekében fontosabb az előbbi, mert az igazságszolgáltatás kezében van vagyunk, szabadságunk, életünk, még a becsületünk is.

Hát ha a munkás erejének kímélése valahol indokolt, indokolt első sorban az igazságszolgáltatás faktorainál. De én jót merek állani arról, hogy a mi igazságszolgáltatásunk munkásai munkája, városunk közigazgatási munkásainak munkáját — ne mondjak sokat — 30 %-al meghaladja.

A közművelődésügyi teendők ellátása — a nélkül hogy legkisebb csorba esnék bennök, a mai tanács erejére bátran, nyugodtan odabizható. Külön hivatalt szervezni arra nem kell. Ez az én hitem.

Szinay Gyula.

Magyar oroszok.

(Emlékezés egy ősi hajdukapitányról.)

Szabó Jenő főrendiházi tag, mint a gör. kath. magyarok országos bizottságának elnöke, a nagykarolyi magyarajku görög katolikusok és egyházi főhatóságuk közt legutóbb felmerült konfliktus alkalmából a következő kérelmet intézi az összes magyar sajtóhoz:

Kéréimem ez: ne nevezzenek bennünket ruthéneknek. Nagykarolyi hittestvéreink semmit sem tudnak arról, hogy őseik oroszok vagy ruthének lettek volna sőt magyar családjukat egész kr. u. 950-ig, vagyis Gyula vezérig igyekeznek felvinni. Ezt tettük mi mindnyájan a római szentszékhez intézett emlékiratunkban. Tettük ezt legjobb történeti meggyőződésből és családi hagyományaink alapján. Azóta célul tűztük ki, hogy részletesen tanulmányozzuk és megírjuk az ó-hitű magyarság történetét, de e cél követésénél arra a meggyőződésre jutottunk, hogy hiu törekvés a szegény ó-hitű magyar köznépek családfaját oly messz időkre felvinni. Bizonyos csak az, hogyha a régi latin okmányokban ruthénekről, vagy a magyar okmányokban oroszokról, rácokról és oláhokról van szó, a történészeknek ezt a megjelölést nem szabad vakon követnie, mert e megjelöléssel régibb időkben első sorban az illető népek vallási hovatartozását értették, a fajbeli hovatartozás pedig csak másod sorban jött tekintetbe, a nemzetiség pedig éppen nem, mert a népek akkor még nem volt nemzetisége. Hiszen pl. a nagyváradi görög katolikus egyházmegyében, melynek 168 parochiaja közül 44, tehát egy teljes negyed-rész magyarajku, ezeket a magyarokat a la-

tin nyelven megjelenő egyházi Schematizmus még ma is ruthénusoknak nevezi.

De nem is szükséges Gyula vezérig visszamenni, elég visszamenni 1649-ig, illetve 1700-ig, amikor t. i. a schizma elhagyásával az egyházi Unió létrejött. Elég bebizonyítani, hogy 1649-ben, illetve 1700-ban nemcsak a latinul úgynevezett ruthenusok és az oláhok, de magyarok is léptek unióra. Tény, 1605-ben egy ó-hitű férfi, a Hajdudorogon most is virágzó gör. kath. Farkas családnak egyik őse, Farkas Mihály volt a hajduk kapitánya. Tény, hogy 1696. november 4-én, a hírneves Máriapócsi kegyhely akkori régi gör. kath. templomában, az erre vonatkozó jegyzőkönyvek tanúsága szerint magyar hívők: úgy mint Eöry Mihály, Molnár János, Molnár Simon, Dejak Simon, Pallós Dániel és Mészáros Mátyás voltak azok, kik a Mária-kép könyvezését legelőször észrevették. Már pedig csak nem lehet feltenni, hogy az 1649-iki Uniótól eltelt 47 év alatt az ottani hívek elmagyarosodhattak volna.

Tény, hogy a később létrejött Máriapócsi zárdának is magyar hajdu nemes, Rácz Demeter volt az alapítója. Tény, hogy 1748. a hajdudorogi mindkét pap (ugy az „orosz” mint az „oláh”) az akkori igazi püspök előtt magyar nyelven tették le a hitvallást. Az egyiket Doroghi Andrásnak, a másikat Ollányi Konstantinnak hívták. Mit bizonyít ezzel szemben az, hogy 1767-ben egy Hajdudorogon működött királyi bizottság elrendelte, miszerint jövőre a főbíró mindig „orosz valásu” (Ruthenus), az első tanácsos pedig „oláh” legyen? Hiszen köztudomásu hogy Hajdudorogon a hajduk megszállása előtt is sohasem voltak oroszok, hanem csak rácok a kiket a trónvesztett Brankovics telepített oda, de akiket a hajduk jobbra elűztek. Nem nehéz tehát bebizonyítani, hogy 1649-ben illetve 1700-ban nemcsak Ruthenusok és oláhok léptek Unióra, hanem ó-hitű magyarok is.

Ahoz, hogy hegyvidéki oroszajku hittestvéreinket a latin terminologia szerint jövőre ruthénusoknak nevezze, nekünk gör. kath. magyaroknak tulajdonképen semmi közünk nincsen, de kérdelem: mi szükség van erre a névváltozásra? A magyar nyelv évszázadokon át nem ismert e nép számára más megjelölést, mint az orosz, s ez sohasem képezett akadályt az ellen, hogy ez a nép végig küzdje a magyar oldalán összes szabadság csatáinkat, legutóbb maga a nagy Oroszország ellen is, amelyet ez a kis orosz fajú nép nem minden történeti alap nélkül sohasem nevezett „orosz”-nak, hanem csak „maszkály”-nak, a ki tőle az idők folyamán még a nevét is elrabolta.

Az eddigi „orosz” elnevezés éppen a legkritikusabb időkben Dobránszky idejében és az 1868-iki nemzetiségi törvény keletkezésének idejében nagyon jó szolgálatot tett a magyarnak, mert néhány túlzó kivételével, éppen a muszkaság gyámjának elhárítása végett ugy az egyházi, mint a világi intelligencia sorából senki sem akart „orosz” lenni, hanem vagy egyszerűen „magyar”, vagy pedig „magyar orosz.” Ez az utóbbi megjelölés hegyvidéki népünkre már csak azért sem helytelen, mert a külföldön ő is uhernek vagy uherruszinak nevezi magát s ezt az utóbbi megjelölést alkalmazzák reá a nagy-oroszok is. Nevezze hát ezt a né-

pet „magyar orosz”-nak, de semmi esetre sem ruthénusnak, mert ez az elnevezés nemcsak nem magyaros, hanem a szó teljes értelmében üszköt dob közénk, magyar és orosz ajku görög ka holikusok közé, akik jó testvérek voltunk mindig és jövőre is az akarunk maradni. Üszköt dob közénk azért, mert ha ez a divatos „ruthén” elnevezés megmarad, — hiába küzdünk, abból ránk is ragad valami, de mi életre-halálra küzdeni fogunk ellene, mert nem akarjuk, hogy gyermekeink ruthének legyenek.

Szabó Jenő.

főrendiházi tag, o. b. elnök.

Magyar — szász érintkezésről.

A „Debreczen” f. évi nov. hó 27-iki számában örömmel olvastam magyarság ügye egyik barátjának a levelét. Őszinte örömmel üdvözlöm e lap szerkesztőjének eme levél kapcsán bejelentett ama szándékát, hogy mozgalmat akar indítani arra nézve, hogy a magyar és szász között a gyermek csere révén testvéri kapcsolatot hozzon létre.

A magyar és szász nép gyermekeiről lévén szó, szabad legyen nekem is ezen kérdéssel kapcsolatban pár reminiscentiát feleleveníteni abból a korból, a mikor még itt Debreczenben, nem ugyan a magyar és szász, hanem a magyar és oláh nép fiai közt az érintkezés nagyobb mértékben megvolt, mint ma. Köztudomásu, hogy még a múlt század nyolcvanas éveiben református collégiumunkban igen sok oláh diák tanult, mert még akkor mindazon jótéteményekben részesítette ezeket a Collégium, mint a ref. valásu növendékeket. Egyetemi tanulmányaim alatt volt alkalmam többször találkozni a pesti egyetemen a debreczeni collegium egykori oláh nemzetiségű növendékei közül néhányval s viszont olyanokkal, kik a magyarság körében sohasem éltek. Mondhatom, hogy a debreczeni collégium egykori oláh növendékei mindig távol tartották magukat azon túlzó oláh diákoktól, kik az iskolai tanulmányok helyett leendő oláh nemzetiségi agitatori pályára készítettek elő magukat az által, hogy külön kávéházakban gyülekezve beszélgették meg nemzeti sérelmeiket. Az egykor Debreczenben tanult oláh diákok, ha erről a tárgyról beszéltem, több ízben kifejezték ama nézetüket, hogy mennyire megnehezítik a ielketlen agitatorok egymásnak a jóakaratu megértését. Sőt még azt is hajlandó volt beismerni több közülök, hogy Európa egyetlen államában sem élvez-

Szálloda átvétel.

Széchenyi szálloda és kávéház

tisztán kezelt italokról gondoskodtam; szállodám-tiszta, izléses és kényelmes s mindenek felett mérsékelt áráival bizonyára keresett hely lesz a mélyen tisztelt utazó közönségnek. **Kitűnő magyar konyha** Magamat s új üzletemet ismételdtem a n. é. közönség becses figyelmébe és pártfogásába ajánlom. — Tisztelettel: **BOROS MIHÁLY.**

Van szerencsém Debreczen szab. kir. város és vidéke közönségével tudatna hogy a vasuti indóházzal szemben, a Petőfi-téren levő s eddig Telégdi néven ismert szállodát kávéházat s összes helyiségeit bérbe vettem. — A szállodát, kávéházat és éttermet egészen ujonnan renováltattam s teljesen ujonnan rendeztem be s megnyitása napjától kezdve az ott követett eddigi iránytól teljesen eltérőleg a legsolidabb alapon czímen vezetem. Nagy gondom lesz rá, hogy a n. é. közönség pontos kiszolgálásban részesüljön; **éttermemben kitűnő és izletes ételek,**

nek annyi jogot a nemzetiségek, mint épen nálunk magyaroknál.

Viszont volt alkalmam beszélni a többek között egy oláh tanárjelölttel, ki épen tanári vizsgát tenni jött fel Pestre, s a ki azt hiszem, hogy a magyarokat csak az oláh hírlapokból ismeri. Nemzetiségi vitába elegyedtem vele s ez-az ember, a ki már azóta bizonyosan neveli valahol az oláhokat a haza ellenségeivé, nem győzött eléggé panaszkodni és pedig nagyon is szenvedélyes hangon ama elnyomatás fölött, melyet az oláhok Magyarországon szenvednek. Nagyon jól emlékszem, hogy végül ezeket mondotta: „Örülök, hogy végül ezeket mondotta: „Örülök, hogy vizsgáim letevése után hazamehetek az én szülőföldemre, abba a kislaluba, a hol még csak nem is tudják, hogy mi az az átkos nemzetiségi kérdés Magyarországon!” Tiszta oláh lakossága van annak a falunak? — kérdeztem én. „Nem válaszol ő, —, de nagyobb része oláh, csak egyharmada magyar.” No hát, mondom én, akkor nagyon egyszerű orvossága volna a nemzetiségi kérdésnek, csak az agitátorokat kellene mindenütt példáson megbüntetni, kik oly lelkelnek, hogy hazánknak máskülönbben teljes egyetértésben élő és a nemzetiségi kérdést soha meg nem ismerő magyar és oláh lakosait egymásra uszítják és a semmi haszonnal, ellenben óriási károkkal járó kölcsönös gyűlöletre ingerlik a magyart és az oláht, holott volna nekünk sok más közös ellenségünk, kik örülnek, hogy ha mi egymást pusztítjuk.”

A mint a „Debreczen“ említett cikkeit olvastam, ezek jutottak eszembe rögtön. És épen az itt elmondottak alapján én azt hiszem, hogyha megvalósul kiszámíthatatlan következményekkel fog birni a magyar és szász érintkezés, mert egyfelől a szászok gyermekei a minden iránt legfogékonyabb zsenge korban a magyar családok körében fognak meggyőződni arról, hogy a magyar ma is testvéries jóindulattal viseltetik a vele egy országban élő és ugyanazon jogokat élvező szász nemzet iránt, s ugyanazért tanulna iskoláinkban is tanáraitól és tanítóitól, másfelől a mi gyermekeink is meggyőződnének a szász családoknál arról, hogy a szász is hajlandó a magyarnak a béke jobbát elfogadni. — A nagy magyar alföldön már gyermekkorában rokonszenvezne velünk a szász és később, mint állampolgár is bizonyosan ellenszegülne minden olyan törekvésnek, mely a magyar állam egységének megbontására tör.

Igaza van a „Debreczen“ cz. lapban közölt levél írójának abban is, hogy először még az is jó lesz, hogy

ha csak egy csere történik is, azt sem szabad kicsinyleni. Hosszu idő alatt kicsiny kezdetnek is nagy fontosságú következményei lehetnek, a mint ezt a Szepesség magyarosodásának példája is bizonyítja.

Hogy pedig a csere csakugyan meginduljon, nézetem szerint mi hiába várjuk a kezdeményezést a szászoktól. Ezeknek jó része félre van vezetve, előítéletek gátolják őket abban, hogy az érintkezést megkezdjék. De épen ezért volna hazafias elhatározás mindazon szülék részéről, kik gyermekeikkel a német nyelvet alaposan elakarják sajátítani, hogy ha az érintkezés megkezdésében baráti jobbot nyújtanának a szászoknak, a kik az említett levél írójának saját megfigyelései alapján álló meggyőződése szerint hajlandók lesznek bizonyára a feljök nyújtott baráti jobbot elfogadni!

Barcsa János.

NAPI HIREK.

Vörösmarty születésnapja.

A magyar irodalomnak, a magyar nemzetnek ma emlékezetes napja van. December 1-jén született ezelőtt 102 esztendővel a legnagyobb magyar teremtő szellemek egyike, Vörösmarty Mihály a nyéki egyszerű gazdatiszti lakásban. Ez évfordulón minden magyar hálával gondol az isteni gondviselésre, amely az alvó nemzetnek régi dicőségünk gyújtó hatása, édes ékes szavu lantosát, a hazaszeretet apoteózisának, a Szózatnak költőjét adá. Az idők elmúlnak, de Vörösmarty nagysága annál tündöklőbb fényben ragyog felénk, míg átérezük s tudjuk a költő szavának örök igazságát: „a nagy világon e kívül nincs számodra hely!”

A második protestáns estély.

Nyirkos, ködös őszi időben folyt le tegnap délután a Hittanszaki Önképző Társulat által rendezett második prot. estély a főiskola dísztermében a legválasztékosabb művelt közönség előtt. Ismét fényes bizonyítékot adta a nagy szamu közönség annak, hogy az ifjuság minden nemes törekvését figyelemmel és szeretettel kíséri és pártfogolja. Pontban 5 órakor zendült meg az éneke, mely után a hittan lelkes tanára Eröss Lajos tartott a babonáról, mely körünkben főleg szent Antallal a kálvinista Rómában is oly hatalmasan burjánzik, minden hallgatót magával ragadó bibliai alapon álló érdekes tartalmu szabad előadást. Gusztáv Adolf hatyu énekét adta elő ezután a kántus, majd Kónya Gábor az ószövetségi történelemből merített kedves beszérlésével kötötte le a hallgatóság figyelmét. 5-ik szám Adorján István szaválata volt, ki Jókainak

Szigetvár veszedelme címü költeményéből adta elő igen szép sikerrel Szulejman halálát. Ezután a „vén cigány“ melodráma előadása tette változatosá a műsort, melyet Kun Szabó Gyula és Varga Domokos hittanhallgatók adtak elő, míg Forrai József „Ábrányi Kastély küszöbén“ címü költeményét szaválta vonzó kedves előadással. Végül az énekkar éneke zárta be a szépen sikerült estélyt.

Mangra ravaszága.

A „Controla“ szerkesztőségétől a következő sorokat közli a temesvári magyar ujság: A Délmagy. Közlöny tegnap „furesa nyilatkozatot közölt Mangra Nagyvárad püspöki helynöktől. Mangra kirohanásaira uem is reflektálnak, ha azok nem volnának olyan merészek, hogy még most is, a szenzacziós és igazságos ítélet után is nem „ragalmazó cikkeknek“ minősitenék a Controla közleményeit. Azt mondja Mangra, hogy ő „fenntartja a vádat, mert ő Maglasiu Emanuel vadja ellenében nem sértett papi, de egyéni becsületének védelmét keresi.“ Mangra nagyvárad fonografusának ez a rekedt kiáltása egyszerűen humbug. Mert Mangra sajátkezüleg aláirt vádiratában papi és egyéni becsületének a védelmét kereste. Azért inkriminálta az „alaváló“, „részeges“, „közönséges tolvaj“, „megbélyegzett“, „minden gonoszságra képes“, „gaz“ kifejezéseket, melyeket a bíróság ítélete szerint Maglasiu Emanuel jóhiszemüleg használt Mangrával szemben, a ki ellen olyan bizonyítékokat hozott fel, hogy azok elegendők voltak nemcsak Mangra, de 10 társának papi és egyéni becsületének az értékét a zérusra le szállítani. A Controla szerkesztősége.

A főszámvevő kevesli a pótadót.

Roncsik Lajos főszámvevő szokatlan felebbezést intézett a miniszterhez a jövő évi költségelirányzat ellen. Kevesli a közgyűlés által megállapított 32% pótadót, arra kéri a minisztert, ne hagyja ezt a határozatot jóvá, emelje fel a pótadót 42%-ra. Az októberi közgyűlés három napi vita után szállította le a pótadót 32%-ra, melyet a főszámvevő eredetileg 50 % javasolt megállapítani. Felebbezésében azt mondja a főszámvevő, hogy a közgyűlés által megállapított költségvetéssel gazdasági és pénzügyi politikát üzni nem lehet és ha nem emeli fel a miniszter a pótadót 42%-ra, az esetben a város háztartásának alapja már a közel jövőben meginog.

Fraknoi Vilmos Debreczenben.

A városi muzem létesítése ügyében, mint már jeleztük, a műpártoló egyesület holnap ülést tart, melyen jelen lesz Fraknoi Vilmos cz. püspök, az országos muzeum főfelügyelője. Fraknoi Vilmos ma délelőtt a gyorsvonattal érkezett Debreczenbe. A város képviseletében a vasutnál Komlóssy Arthur főjegyző üdvözölte Fraknoi Vilmost. Fogadtatására megjelentek még a műpártoló egyesület képviseletében Csikos Sándor dr., a főiskola képviseletében dr. Kérészy Zoltán akadémiai igazgató és Ferenczy Gyula tanár, továbbá Lőkövits Arthur a városi muzeum alapvetője.

Karácsonyi és Ujévi ajándéknak

Tisztelettel

Harth Gusztáv

a legtökéletesebb fényképek **Harth Gusztáv** műtermében készülnek.

Ugyszintén ajánlja a t. cz. tisztviselő uraknak **arczképes igazolványhoz** szükséges fényképeket a legelőnyösebb árban.

fényképész. **Debreczen, piacz-utca 34.**

Kiss Áron püspök itthon.

Kiss Áron püspök Budapestről, hol a konvent ülésein vett részt, hazaérkezett.

Kinevezés.

A kereskedelmi miniszter Tabay Kálmán posta és táviráda segéd-tisztet hivatalnokká kinevezte.

A Debreczeni Képes Kalendárium

már kikerült a város nyomdájából. Már a napokban megkezdik a naptár szétküldését, melynek kiállítása gyönyörű és tartalmára igen gazdag. Igaz református szellem lengi át. Debreczen elsőrangú tollforgatói irtak bele magvas és érdekes cikkeket. A népszerű naptár ösmertetésére visszatérünk, addig is ajánljuk a közönség figyelmébe. A naptár ára 1 korona.

„Szabadelvi polgármester?”

Közeledvén a városi tisztújítás ideje, igen kapósak a jelzavak. A tulsóoldaltól felkapott legújabb jelszó az, hogy a város polgármesterének okvetlen „szabadelvinek”, helyesebben kormánypartinak kell lenni. Lám micsoda boldogoka kormánypartiatyafiak, mert ezek szerint őket a kormánypartiságok is minősíti a legelső polgári székre. Milyen idő, milyen idő! Még nem is oly régen, a főispáni beiktatás alkalmával hangzott el követendő elvként az új főispán ajkáról azon nevezetes, jeles és általános örömmel fogadott irányszó: — hogy „üzzük ki a közgyűlési teremből a pártpolitikát; mikor valaki ide belép, vegye fel a városatyá tógáját s ne nézze azt, miféle párt-hoz tartozik, hanem csak a város jól fölfogott érdekében cselekedjék!” Kiváncsiak vagyunk, hogy a főispán az új divatos jelszóért sutba dobja-e, tekintettel, hogy választás előtt állunk, az általános örömmel fogadott régebbi méltányos jelszavát?

Elhunyt árvaszéki ülnök.

Fényes Aurél dr. Biharmegyei árvaszéki ülnöke 46 éves korában elhunyt. A nagytehetségű tisztviselő temetése ma délután ment végbe Nagyváradon. Halála általános részvételt kelt Debreczenben is, hol sok jóbarátja és rokonsága is volt az elhunynak.

Felolvasás.

A helybeli cipész és csizmadia társulatok segédei és mestereiből alakult „Cipész és csizmadia szaktársulat” a tegnapi délután 5 órakor az Ipartestület tanácsstermében népes és sikerült felolvasó gyűlést tartott, melyről a következőkben számolunk be: Vántsá György iparos iskolai r. tanár felolvasást tartott az „Iparos szakoktatás és a töké” című tételről. A sikerült felolvasást, mely mindvégig lekötötte a haligatők figyelmét, zajosan megtapsolták. — Szavaltak Major és Nagy Albert; az öngyilkos című menologot előadta Székely Sándor igen ügyes humorral. A felolvasó esztély fényét emelte még a Maday Rózsika k. a. sok tudással és mély érzéssel előadott szavalata, amit zúgó taps követett. A mint halljuk az első siker arra az elhatározásra juttatta a szakegyület vezetőségét, hogy ezután minden hónapban fog hasonló felolvasásokat tartani.

Deczemberi időjárás.

A szegedi Meteor Deczemberre ezeket jövendőli: November hava, a mi az időjárás jellegét illeti, 3 részre volt osztható, a 8-ik csomópontig enyhe, még elég kellemes, őszi meleg volt az idő. Ezután élénk, hű-

vős szelekkel leszál a hőmérséklet, de a fagy csak a 17-iki csomópont hatása alatt áll be, hóval együtt, a mint azt jeleztem. A hideg idő mind érezhetőbbé válik, zajlanak a folyók, sőt a Tisza be is áll, mindenki azt hiszi, azt jósolja, hogy itt a valódi kemény tél, csupán az én jelzéseim mondanak még egy bekövetkezendő enyhületet azon okból, mivel 19-én egy nagy folt-csoport jelent meg a Napon, a mely csoport 25-én fordult át tőlünk és az idő még eznapi megenyhült és havas esővel vegyest újra feketére, pocsétává tett minden. Az enyhület mind erősebb, mely a 29., 30-iki csomópontok hatása alatt éri el maximális értékét s lehetővé teszi, hogy a szőlősgazdák, kik az általam megjelölt 17-iki csomópont fagyos hatásában nem hittek, takaratlan szőlőiket még betakarhatták. E betakarással azonban sietniök kell, mert rövid idő áll rendelkezésükre; deczember 4-ére eső csomópont hatása alatt újra fagy, a mely egyszersmind a valódi telet is bevezeti. Az idei ősziünk jelzéseim szerint hosszú és szép ősz volt, telünk pedig, mint az előleges jelek is mutatják, viszonyitva eddigi teleinkhez, már keményebb lesz, bár enyhe megszakítások is még elő fognak jönni, ily megszakítás esik a karácsony-ünnepek köré is, úgy hogy e közönségesen igen hideg időszak az i én is még enyhének ígérkezik, ha csak valami eddig még előre meg nem zavarja ezen igen reudes menetet, a mint az azt legtöbbszörre megszokta tenni. Deczember havi csomópontok: 2-4-8, 11-11-15-21-29 re esnek, a hol a 4. és 21-ikiek ígérkeznek erős hatásuaknak a mennyiben 4-ike van hivatal az erősebb hideg bevezetésére, a 21-ike pedig enyhületet, tehát pocsétást időt, esetleg havas esőt hozva. A nagyobb havazások 8-11-12 15-iki csomópontok hatása alatt, vagyis azok körül várhatók. A jégkedvelők és a jégvermesek is a 3-21-iki időszakot igyekezzenek kellőleg kihasználni. Azon kár, a mit a szőlősgazdák már eddig is szenvedtek takaratlanul maradt tökéik folytán is, elég lenne egy Szegeden felállítandó s rendszerem szerint berendezett meteorológiai megfigyelő állomás felállítására, pedig ez még igen kevés ahhoz képest, a mit még ezután is szenvedhetnek. A haszon pedig kiszámíthatatlan, a mit az időjárás bekövetkezésének biztos tudata nyújt, nemcsak ezen, de minden elképzelhető téren, pedig már egy ily jól berendezett állomás is elegendő lenne erre nézve, a mit bizonyít az, hogy rendszerem szerint az időjárás főváltozatai ily állomás nélkül is eléggé használhatólag és elég pontosan meghatározhatók. Társadalmi uton való felállítás egy ily állomásnak az egyeseknek alig érezhető kiadást okozna, elenyésző csekély azonban azon haszonhoz, a mit ebből mindenki huzna.

Meteor.**Letartóztatott huszárorrmesterek.**

Nagyváradról írja a N. N.: Künn, a Ferencz József kaszárnnyában a Vilmos huszárok között nagy szenzáció történt. Két őrmestert vizsgálati fogságba, az egyesbe zártak tegnapelőtt, mert kirabolták a század pénztárát s egyéb bűnös manipulációkat követtek el. A múlt hónap elején 4-én reggel az 1. század irodájában feltörve találtak a század vagyont magában rejtő kézi pénztárt, a kis szekrényt, melyben több mint 800 korona készpénz volt, teljesen kifosztották. A nagy ribillióra rögtön megindult az erélyes vizsgálat. Nedeczky Ferencz kapitány, a század parancsnoka a jelekből mindjárt tisztán látta, hogy csak beavatott, ismerős kezek munkája volt a rablás. Az irodában minden más érintetlen maradt, csak a kis barna láda, melyben a pénz volt, lett feltör-

ve. — Sem az íróasztalhoz, melyben szoktak értéktárgyak lenni, sem a szekrényhez nem nyult az ismeretlen gonosztevő. Kutattak erősen a vakmerő tettes után a huszárok között, de senki ellen nem tudtak gyanút felköltetni. Most pedig a véletlen világosságra hozta az egész bűntényt. A napokban ugyanis Wenke Emil, a század szolgálatvezető őrmestere elküldte a puczerét Veres Istvánt egy kaszirnő lakására, hogy hozza el a kasszonytól a kardját, melyet ott hagyott. A huszár, ki az első század susztere, otthon találta a nőt. Mikor előadta Veres jöaetele cseljét, a kassza frájlja így fakadt ki:

— Ugy-e most nem jön az őrmester ur! Persze mert sok pénze van, mutatott 900 koronát, a mit az apjától kapott.

A huszár terjesztette a hírt társai között, hogy őrmesterüknek nagy summa pénze jött hazulról. Fülebo jutott ez az előjáró tisztnek is. Gyanusnak tűnt fel a dolog s a betörésre gondolva, mindjárt sejtették, hogy az őrmester rabolta meg a század vagyont. Vallatás alá fogták Wenke Emil őrmestert, ki halálsápadtan tétovázott s igyekezett bűnt leplezni. Kiderült, hogy a század raktárát is erősen megdézsmálták. Mintegy 200 frt. ára talpbőr és 15 pár csizma hiányt találtak a készletben. Ennek alapján Wenke Emil s ennek testi lelki barátját kívül mindig együtt járt Isicky József őrmestert, a század manipulánsát letartóztatták és külön czellába zárták. Az esetről jelentést tettek s hadbírói rendelkezni ki a bűnös őrmesterek kihallgatására. Értesítette az osztályparancsnokság a bűntényről a nagyváradi rendőrséget is, a rendőrség szigorú nyomozást indított, minek megett a kellő eredménye. Az ellopott tárgyak nagyrészét megtalálták egy helybeli suszternél. Az orgazda cipész ellen a rendőrség folytatja a vizsgálatot.

Az Egészség elősegítésére

mégis csak a régi háziszerek szolgálnak a legjobban! Ugy dr. Szana Sándor az Egészség ápolását tárgyaló folyóiratában a következőt írja: a Halmájolaj még a mostani, az orvosi tudományra annyira válságos időben sem vesztette el szerepét. Még ma is kedvelt szer, melyben gyengélkedő gyermekeknek és felnőtteknek egy töményesített tápszer nyújtunk kényelmes alakban. A hol a táplálás jobbításai célozzuk, a halmájolaj, jó szolgálatokat tesz, — ha eltüretik, mert mikor a halmájolaj az étvágyat megzavarja, akkor mindig megart. Ezért különösen fontos, ha lehetőleg tiszta és könnyen emészthető halmájolajat választunk, mert másként az egész gyógyításnak sikerét veszélyeztük. Ilyen könnyen emészthető, tiszta halmájolajnak már hosszú évek során át magát, a Maager-felé Gadócz-halmájolaj igazolta.

SZINHÁZ.**Műsor:**

Hétfőn: Vörösmarty Mihály születésének évfordulóján: Csongor és Tünde. Sziumű a magyar regevilágból.

Kedden: „C” bérletben Svihákok. Operette.

Szerdán: „A” bérletben Niniss. Énekes bohózat.

Csütörtökön: „B” bérletben Niniss. Énekes bohózat.

Pénteken: „C” bérletben Cornevillei harangok. Operette.

Szombaton: „A” bérletben (először) Halálos csönd. Dráma.

Vasárnap d. u. bérletszünetben: Czigánybáró. Operette.

Este: bérlétszünetben Ujházy Ede vendégfelléptével Gonstantin abbe.

Hétfőn: „B” bérlétszünetben Halalos csönd.

A svihákok.

A gyönyörű melodiájú, keringőkkel telt zenéjű operett a „Svihákok” előadására megtelt a színház. A múlt szezonban minden alkalommal zsúfolva volt a színház mikor ezt az operettet adták, ezuttal is azt hitte a közönség, olyan kitűnő előadást lát, olyan helyes szereposztással, mint akkor, azonban csalatkozott. Az előadás menete ellen kifogás nem emelhető, amit szóvá tehetünk, azok a hibák főképp a szereposztásra és a rendezésre vonatkoznak. A cím szerep szerencsére a legjobb kezekbe volt és a személyesítői Felhő Rózsi és Krémer Jenő feleltették a többi szereplők fogyatékoságát. Felhő Rózsi az ő aranyos, pajzán kedélyével, örökké üde temperamentumával uralta a színpadot. Bájosabban, kedvesebben, aligha lehet ezt a pompás szerepet megjátszani. Énekével is sikert ért el. Különösen nagyhatása volt harmadik felvonás-heli betételének. Krémer Jenő minden tekintetben méltó partnere volt Felhőnek és a sikerben mindketten osztoztak. Mimi táncosnőt Áldor Juliska játszotta. Egyáltalában nem értjük, miért játszottak Áldorral ezt a nem neki való szerepet. Semmi hatást nem ért vele Erőltetett, gyakran, de különösen az első felvonásban meg nem engedett, a jóízű rováására eső eszközökkel hatást vadászott. A szerepet teljesen elejtette. Hasonlóorsban részesítette Szilágyi a titkos rendőr szerepét. A két hadnagy szerepében Csige Ilonka és K. Hegyi Lili ügyeskedtek; Karacsot az idén alig hallottuk énekelni. Kár azt a szép tenort, amivel Karacs rendelkezik, parlagon hevertetni az igazgatóság-nak.

A rendezésre megjegyezzük, az első felvonás befejezése nem helyes. A közönség csak úgy értené meg, hogy a megszőkött svihákok bezárták a szoba ajtót, ha a szín-zen levők kiakarnának menni. Ahogy láttuk, majdnem nevétségessé válik, hogyan lehet az, hogy a szökevények az ablak alatt énekelnek és a bíró, valamint a többiek csak futkosnak a szobában. Második észrevételünk az: teljesen felesleges az utolsó felvonásban az a felírás indokolatlan nagy felvonulás. Anélkül is elhiszük és tudjuk, hogy gazdag ruhátára van Makónak.

Omikron.

Tanügy.

A tanítók kívánsága.

(A bihari tanítószövetség emlékirata.)

Alább ismertetjük a magyarországi tanítók országos bizottsága igazgatótanácsának nov. 20-iki üléséből a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézett emlékiratot bő kivonatban.

A bevezető rész után ezeket adják elő:

Midőn 1868-ban a törvényhozás a XXXVIII. t.-cikket megalkotta, a 6. illetve a 9. évre terjedő iskoláztatási kötelezőnek kimondotta, félre érthetetlenül, minden kétséget kizáró módon azt az elvet proklamálta és iktatta törvényben, hogy a népnevelés tulajdonképpen állami feladat.

Eme kardinális elv vonul végig az 1876. XXVIII. t. cikkben, eme elv nyeres ki-fejezést az 1875. évi XXXII. s később az 1891. évi nyugdíjtörvényekben és eme elv nyeres alkalmazást az 1893. XXVI. t.-cikkben is.

Magyarország 28,000 tanítója tulajdonképpen mind állami tanító, mind a ma-

gyar nemzeti állam teljes kiépítésén dolgozik, fizetésüket az állam szabályozza, működésükre az állam felügyel.

Az 1893. évi XXVI. t. cz. — folytatják — nagyfotosságu elvi tartalma mellett mély sebet ejtett a magyar tanítószövetség önérzetén a 300 forintos fizetési minimumnak ismételt proklamálásával.

A magyar országgyűlés képviselőházában 1893. évben lefolyt vita mutatja, hogy a törvényhozás hazafias lelkesedéssel megszavazott volna a tanítók számára mindent, ha e készségnek a mostani miniszter hivatali elődje nem állja vala utját, utalással arra, hogy nem engedhető meg, miszerint a tanító fizetése esetleg magasabb legyen, mint a lelkészé.

Azt írják, hogy a megadóztatást nem vehetik könnyedén, sikra szállanak jogaikért, 28 ezer tanító jogáért.

Majd így folytatják:

Ne engedje meg. Kegyelmes urunk, a tanítószövetség fejeje ama szégyen hozatalát, hogy a 4 középiskolát végzett irnok fizetése ebben az országban magasabbra legyen szabva, mint a tanítóé, a kitől a 4 középiskolai osztály elvégzésén felül még 4 évi szaktanulást is megkövetel a törvény.

Mi csak azt kérjük — fejezi be — hogy tegyen Nagyméltóságod az 1893. XXVII. t.-cz. módosítására nézve előterjesztést a törvényhozásnak, hogy:

1. Magyarországon akár felekezeti, községi, akár állami tanítónak kevesebb fizetése és lakbéré nem lehet, mint a mennyi az állami tisztviselő XI. rangfokozatának III. osztálybeli hivatalnoknak, Ekként a fizetési minimum évi 700 forintban állapíthatnák meg.

2. Eme alapfizetés 10 százaléka képezze öt évről öt évre kijáró korpótlékát.

3. Tanítói fizetés kizárólag készpénzben szolgáltatandó ki.

4. Ha az iskolát fentartó felekezet vagy község e fizetés minimum megadására képtelen, a fizetést az állam egészítse ki hasonló eljárással, mint azt a kongrua-törvény a lelkészekre nézve szabályozta!

5. Azt a tanítót, akinek fizetését az állam egészíti ki, állásában a vall. és közoktat. miniszter erősítse meg.

6. Ha a felekezet vagy a község tanítójának fizetésébe az állam segélyét veszi igénybe, a felekezet vagy a község hozzájárulását az adóhivatalba szolgáltatassa be, s a tanító egész fizetését onnan kapja.

7. Minden tanító, hivatalba lépése előtt, tegyen esküt a magyar alkotmányra, a kir. tanfelügyelő kezébe.

Ezzel végzik a memorandumot:

Kegyelmes Urunk! Gondokodjunk arról, hogy e sereg el ne kedvtelenedjék, el ne keserítettessék, hogy e sereg munkakedvét el ne veszítse, reményéről ne mondjon le.

A közönség köréből.*

A balmazújvárosi felekezetenélküliekről.

Tekintetes szerkesztő ur!

A „Debreczeni Ujság” folyó évi 313. sz.-ban megjelent „A balmazújvárosi felekezetenélküliek” című közleményre, az igazság érdekében, következőkben válaszolok: Minden alapot nélkülöző, rosszakaratú hazugság a közlemény írójának azon állítása, hogy „a hívek, lelkész halála óta tömegesen tér-

* E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerkesztőség.

nek vissza az egyházba és hogy az ilyen visszatérésekről szóló jelentések sűrűn érkeznek újabb a főszolgabíróhoz”, mert férjem halála óta a felekezetenélküliek közül egyetlen egy sem tért vissza az egyházba. Hogy a 313 számban megjelent közlemény tényleg hazugság, arról bárki is meggyőződést szerezhet magának a főszolgabírósi hivatalban.

Kérem szerkesztő urat az igazság érdekében e sorok közlésére.

Balmaz-Ujváros, 1902. nov. 29-én

Tisztelettel

Özv. Hoffmann Dávidné.

U. i. Hogy ez így van, s az igazságnak megfelel, mi is bizonyítjuk:

Árva János, gondnok, Kunkli János, Laiter Gergely, Gém Ádám, Hegedűs József, Szarvas Imre, Laiter Péter, Kerekes Ferencz.

CSARNOK.

Vaterloo.

Eckmann—Chatrián elbeszélése után fordította: Ifjabb Mórincz Pál.

De még csak most következett a fekete leves. Az ismét gyülekezett angol csapatok újból lődöztek reánk. Sőt, olyannyira elhatalmasodtak, hogy még szurony szegezve is támadtak reánk. És csupán a két első tag-párok védekeztek, iszonyatos végtetés volt ez a mi felállításunk, de meg a veres dragonyosok is folyton ott karazéroztak és mérszaroltak körülünk, miközben a völgybe kotródtunk vissza.

A mi divízióink még a legjobban védekeztek. Mi még megmentettük a zászlónkat, de a másik kettő két sasot veszített.

A sárban ekként retiráltunk vissza az ágyunk között, melyeket a mi támogatásunkra állítottak fel, de hiába, mert a vörös dragonyosok lemészárolták a tüzéségünket. Csak úgy futvást, rendetlenül koczogtunk minden oldalról. Mi Bucheival ketten együtt tartottunk. Tíz perc is beletelt, mignem az országot közelében a szétszóródott ezredek rendezkedni kezdtek.

De alig szusszantottunk, hátunk mögött már is újból feltűntek a rettenetes vörösdragonyosok, midőn halom irányában vágatván fel, ami nyolczvan ágyunkat akarták elrabolni. Ámde Istennek hála, most ők kerültek a csávába, most a veres plundrát vitték a mérszárszékre. A császár ugyanis messziről látta a mi visszavonulásunkat, de a vörös dragonyosok újabb támadását is. Nozza intézkedett és egyszerre csak, mint a villámcsapás úgy vágódott ki a jobb szárnyokba két vértés, a balszárnyokba egy dzsidás ezredünk. Már mire egyet pislantottunk a dragonyosok nyakán volt az egész had. Csakugy csakugy csattogott a vértés a vágás, de még inkább a dragonyosok fején a mi vérteseink kardja. A paripák prűszögtek, horkoltak.

Majd a dzsidások iszonyu munkáját is láttuk. Midőn bogárként szurkálták, dobálták a vörös dragonyosokat. A kard csattogott. A paripák ágaskodtak. Iszonyu hangnyerítvén harapták egymást. Ismét a lovak lába alatt seregesen vergődtek a sebesültek, kik földre hullván, fel akartak tápaszkodni és vagy a kezüket emelgetve igyekeztek fedezni testüket.

Micsoda iszonyúság a háboru! Buehe bátoritva biztatott, ellenben az én homlokomról patakzott az izzadság. Mások vagdolt arcukat, véres szemüket törülgették és közben vadul kacagtak.

(Folyt. köv.)

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa Utódai
Debreczen, Kistemplom-bazár.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséget értesíteni, miszerint jelentékeny árszállítással

nagy karácsonyi vásárt rendezünk.

Csakis elsőrendű jó minőségű áruk kerülnek eladásra, egymint: **a legújabb őszi és téli ruhaszövetek, mosó bársonyok és velezek, ruha és blonz-selymek, haraszt-kendő és sálak, szőnyeg, függöny, butorszövet, pokrócz, ág- és asztalterítők, Uri divatcikkek, kezelők, esernyők, nyakkendők, ingek, Normál (Jäger) ingek, nadrágok, harisnyák.**

Határozott árak. Előzékeny kiszolgálás.

Eladó buzatermő föld.

Debreczen közelében Balmazújváros és Hajduböszörményhez is közel fekvő, mintegy **600 kat. hold legkiválóbb buzatermő föld** kisebb, nagyobb részletekben (akár egy holdanként)

eladó.

A físetési feltételek nagyon előnyösek.

Bővebb felvilágosítás **dr. Lukács Emil ügyvédnél** (Debreczen Piacz-utca 38 sz. a. nyerhető.)

Boros Testvéreknél

divatos női ruhakelmék, selymek, téli kendők és velezek a versenyben létező **legolcsóbb árakban**. Maradékok féláron.

Mit vegyünk férfiaknak karácsonra?? — Határozottan legalkalmasabb karácsonyi és ujévi ajándék egy szép, valódi tajtékpipa, vagy szipka, melyek rendkívül nagy választékban és jutányos árban kaphatók a legjobb hírnévnek örvendő Schwartz Dániel művezető vezetése alatt levő tajték-pipa metsző üzletben, mely eddig a Bikában létezett és ez idő szerint a városházával szemben a „Debreczen sörcsarnok“ mellé helyeztetett át.

Valódi tajték pipák és szipkák.

Ujdonságok
SZIVÁR és
pénztárczákból.

Alkalmos
ajándék tárgyak.
Gyermek játékok
legjutányosabb árban
beszerezhetőek

Szent-Királyi Tivadar
műiparáru üzletében. 1.

A butor ipar összes remekei

ugy ebédlő, háló mint dohányzó avagy társalgó szobák teljes berendezéséhez, mint egyes kiváló darabok alkalmi meglepetés tárgyakul a legpazarabb választékban

Killer Ede

bútorgyáros, cs. és kir. udvari szállítónál kaphatók előnyös árakon.

450 v. k. szám.

1902.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságának V. 2502/4—1902. számú végzése folytán közhirre tétetik, miszerint Neuman és Weisz cég részére Kozák János debreczeni lakostól 47 kor. 90 fill. tőke, ennek 1902. évi augusztus hó 28 napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 67 kor. 72 fill. perköltés erejéig 1902. évi október hó 21-én biróilag le és felülfoglalt és 2778 koronára becsült cséplőgép és egyebekből álló ingóságok **1902. évi december hó 4-én délelőtt 11 órakor** kezdetét veendő és Tizenhárom-város-utca 31. sz. alatt folytatólag az ondódon 74. sz. alatt és a Fekete Imre által bérelt újföldön megtartandó nyilvános birói árverésen, a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fogaak adadni.

Debreczen, 1902. évi november hó 14-én.

Oláh Géza
birói kiküldött.

Az általam legpontosabban összeállított és tekintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszer-táramban.

Ara egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 kr.

≡ Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek. ≡

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik.

Tóth Béla gyógyszer-tára és illatszerraktára
DEBRECZENBEN (Tisza palota.)

Korona Áruház.

OOOOOOOOOOOOOOOOOOOO

Nagy karácsonyi vásár!

Megérkeztek

Az első debreczeni

Korona áruházba

Simonffy-utca 1. (városi bérház.)

A legújabb és legpraktikusabb gyermek játékok, Mechanikus állatkák, diszműaruk, zenélő 3 részes tükrök, albumok, képes lap tartók, Emlék könyvek, chinai ezüstgyertyatartók, gyümölcs-, névjegy-, kenyér kosarak stb. ahol a legolcsóbb árban beszerezhetők.

Rendkívüli nagy választék karácsonyi díszítésekben.

Férfi ingek, gallér, kezelők és nyakkendők mesés olcsó árakban.

A n. é. közönségnek magunkat b. figyelmébe ajánlván Tisztelettel

KEPES és FRIEDMANN.

OOOOOOOOOOOOOOOOOOOO

Korona Áruház.

Felhívás!!

Van szerencsénk a n. é. közönség szíves figyelmét arra felhívni, miszerint szíveskedjék a kenyérvétel alkalmával saját érdekében a rajta levő vignétáinkra, amelyek világosan

„Orosházi házikenyer“

nyomással vannak ellátva, különös figyelemmel lenni, mert csakis az ilyen vignétákkal ellátott kenyerek származnak a valódi orosházi házikenyer sütődénkből, a melyeket főzletünkben **Simonffy utcai (bérház)** sütődénkből **Piacz utca 79 sz.** továbbá a **Csapó-Faragó-utca** sarkán levő fióküzletünkben árusítunk el.

Ezzel egyidejűleg jelentjük, hogy orosházi házikenyer sütődénkből a **hához szállítást megkezdjük** és előjegyzéseket mindenkor elfogadunk, s azokat pontosan teljesítjük.

Viszonteladók kerestetnek.

Teljes tisztelettel

Gémes Ferencz és Társa

Orosházi házikenyer sütőde.

NAGY ÁRLESZÁLLÍTÁS a „PÁRISI DIVAT” áruházában

DEBRECZENBEN, a főtéren.

Diszitett női kalapok . . . 4 koronától feljebb.
Remek kivitelű selyem blous 8 koronától feljebb.
Házi blouse 2 koronától feljebb.
Eredeti modell darabok . . . félárban.

Szörme coliek és muffok.

Kabát prémmel Cloth béléssel 12 korona.

Sima kabát finom posztóból csinosan tűzve 16 korona

A legszebb

és legjobb minőségű szalon, ebédlő,
hálószoba

ágy és faliszőnyegek,
csipke, szövet és plüs

f ü g g ö n y ö k,

ágy és asztalterítők,

Plüs, uti és flanel takarók.

selyem és kásmir paplanok,

afrik és lószőr madráczok,

linoleum és bőrvászon

a legnagyobb választékban kaphatók

Bosznay J. és Társa

7. új szőnyegházában
Kossuth utca 11. Zádor-ház.

Szabott szolid árak.

Szives figyelmébe ajánlva czégem.

Eredeti angol, francia divat szöveteim megérkeztek,

azokat igen szolid árban izléses kivitelben ajánlom a szép és elegáns ruhát viselő uri közönség figyelmébe, szöveteim valóságáért kezsekedem.

Antal Vincze

férfi szabó, divat-üzlete
Simonffy-utca 1 szám.

A tisztviselő egyesület szállítója.

Magyar- és díszruhák a legszebb kivitelben.

Elismert pontos kiszolgálás.

Mélyen leszállított árban.

Franczia babák, Hinta lovak, Richter-féle köépitő szekrények, Társas játékok, (legújabbak) Laterna Magika (bűvész lámpa), Önműködő vonatok, Olom katonák és katonai felszerelések, Porcellán és czinedények, Üzletek és istállók berendezve és több itt fel nem sorolható szenzációs játékok és

alkalmi ajándék tárgyak

leszállított árban beszerezhetők

SCHWARZ M. L.-nél

a m. kir. főposta mellett.

Mélyen leszállított árban.

Emlék könyvek. Lezelező-lap. — Album.

Miért szenved ön?? Hiszen önnek gyógyulása bizonyos még akkor is, ha sebe bármily régi, sőt a fájdalmas opeátiót is elkerülheti, ha a

valódi

THIERRY A.-féle Centifiola kenőcsöt

használja, mely rendkívül gyors, a sebek gyógyi ásában valamint a fájdalmak enyhítésében utólrhetetlen. A valódi Centifiola-kenőcs alkalmazható: a szoptatók mellkeménykedésének, a tej elapadásának, az orbáncznak ese eiben, tovább á mindenféle régi sérvek, láb- és csontnyílások, sebek, folyások, dagadt lábak s csontvesedéseknél, vágás, szuras, lövés es ütés által előidézt sebeknél; az idegen testek, pl.: üveg, szálka, homok, tövis, serét stb. eltávolításánál; mindenféle daganat, kinöves, képződmény, karbunkulus és ráknál; v gre pokolvar, körömméreg, körömgtyülés, a lábnak járás közb n történt kisebelése, ftyás es égetés okozta sebek, a betegek es gyermekek fckvés általi kisebesülése, torokdaganat, meggyült vér, ftyuzás stb. eseteihen. 2 tégely csoma csomagolással postadíjjal együtt 3 ko . 50 fil. Temérdek elősmerő levél megtekinthető. U ázatok vételétől óva intek mindenkit es arra ügyeljünk, hogy „Schutzengel Apotheke des Thierry (Adolf) Limited in Prograda“ a tégelybe van e égetve.

Gyógyszerész A. Thierry balzsam és Centifiola kenőcs.

Eme két gyógyhatásában utólrhetetlen szer soha n m rolik el, sőt mentül régibb, annál jobb; nem árt a szérnek a fagy, sem meleg s ezáltal télen nyáron szétküldhető. Mindenkor hatással van s alkalmazása esetén könnyen bevárható az orvosi segély, természetesen nem szabad hatástalan utánzásokhoz nyulni, melyért csak haszontalanul elpredáljuk a pénzt, hanem mindig tartson minden család készletben e világhírű, olcsó, megbizható, a mellett hatalmasan szerbol. A hol nem bizonyos, hogy az én kitünő szerem oit ajánlatos egyenesen tőlem hozatni. Czim: 3.

Apotheker Thierry (Adolf) Limited Schutzengel-Apotheke in Prograda bei Rohitsch-Sauerbrunn.
Főraktár: Budapest Török József, Zágrábban Mittelbach S. es Bécsben Brady C gy-gyszerészeknél.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.